

PROGRAM OPREMANJA I TEHNIČKO- TEHNOLOŠKOG RAZVOJA DRŽAVNE UPRAVE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE ZA SREDNJOROČNO RAZDOBLJE DO 2009. GODINE

1.UVOD

Ovaj Program je polazni dokument kojim se utvrđuje smjer razvoja sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj, posebno na prioritetnim područjima unutar sustava na državnoj razini kojim bi se trebalo okončati sa opremanjem do kraja 2009. godine.

Osnovno gledište Državne uprave za zaštitu i spašavanje je da reforma isključivo na planu organizacijskog restrukturiranja, znači bez investiranja u opremanje i obrazovanje, ne može osigurati operativnu učinkovitost integriranog sustava zaštite i spašavanja. Stoga je ovaj Program usmjeren na izgradnju racionalnog i financijski prihvatljivog sustava zaštite i spašavanja na razini zadovoljavanja potreba stanovništva, te za sudjelovanje u aktivnostima međunarodnih organizacija i drugih država na tom području. Isto tako napominjemo da za to u Državnom proračunu ne treba osigurati nova sredstva već ista se mogu preraspodijeliti iz već postojećih sredstava za zaštitu i spašavanje kod različitih korisnika Državnog proračuna koja treba pravilno preusmjeriti.

Dosadašnje stanje na području zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj ocjenjuje se nezadovoljavajućim, prvenstveno stoga što nije bilo sustavno organizirano, te što spremnost i sposobnosti koje su zakonom utvrđene nositeljima funkcija u zaštiti i spašavanju ljudi, imovine i okoliša nisu mogle garantirati operativnu učinkovitost sustava, iako su pojedini segmenti svoju spremnost za djelovanje ocjenjivali pozitivno.

Razlozi za donošenje prethodne ocjene su sljedeće činjenice: sustav nije bio organizacijski ustrojen s precizno utvrđenim i planski usklađenim obvezama nositelja; normativna uređenost je bila nepotpuna i neadekvatna; nisu izrađene procjene ugroženosti i planovi uporabe; jedinstveni sustav za hitno pozivanje nije postojao, a razjedinjeni segmenti tog sustava su tehnički zastarjeli. U vatrogastvu, bez obzira na postojanje posebnih zakona, nije osiguran vertikalni sustavni slijed rukovođenja u velikim akcidentima, sustav je razjedinjen, jednim dijelom oslanja se na državne resurse, a drugim dijelom na potencijale jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji znatno variraju od sredine do sredine. Razjedinjeni sustav i nepostojanje koordinacije ne omogućava uspostavu odgovarajućeg sustava obrazovanja za potrebe zaštite i spašavanja, koji je također usmjeren samo na pojedine segmente, a najveći zaostatak je u edukaciji menadžmenta za krizno upravljanje, odnosno osoba koje bi u katastrofama i velikim nesrećama trebale voditi akcije zaštite i spašavanja. Posebno veliki problem predstavlja nedostatak organiziranog djelovanja i širenja saznanja u području kulture zaštite i spašavanja naših građana u svim životnim i radnim sredinama.

Materijalna osnova u razjedinjenom sustavu je zapuštena u većini sredina, a da su pri tome ipak u sustav zaštite i spašavanja usmjeravana relativno značajna sredstva koja se troše većim dijelom za primanja djelatnika, a dio se preusmjerava u druge potrebe bez obzira na namjenu. Uz to i normativa i standardi opremanja ne postoje ili postoje samo dijelom.

Zbog svega toga pristupilo se stvaranju uvjeta za izgradnju jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja koji će poštujući postojeća ustavna rješenja i principe Europske unije o postupnosti aktiviranja sustava i supsidijarnosti uspostaviti jasnu piramidu ostvarivanja zaštite i spašavanja u zemlji.

Republika Hrvatska želi postati članica Europske unije i NATO-a. Jedan od mnogobrojnih uvjeta koje te asocijacije postavljaju pred Republiku Hrvatsku je i izgrađen transparentan i učinkovit sustav zaštite i spašavanja. Europska unija putem svojih smjernica, preporuka i drugih akata inzistira na prihvaćanju nekih osnovnih načela u razvoju sustava zaštite i spašavanja, ali kao niti NATO ne uvjetuje oblik organizacije i ustroja službe za zaštitu i spašavanje.

Preporuka je da se usmjeri i uspostavi sustav tako da poslovi civilne zaštite i odgovornost za rješavanje problema katastrofa budu u nadležnosti lokalne zajednice te da se u rješavanju katastrofa primjenjuje načelo supsidijarnosti. Nadalje, inzistira se na suradnji s drugim partnerima i susjednim državama u području preventive i sprečavanja nastanka katastrofe, međusobnom upozoravanju o katastrofama s prekograničnim učinkom, zajedničkom sudjelovanju na otklanjanju opasnosti i spašavanju te saniranju posljedica na načelu supsidijarnosti i u skladu s vlastitim mogućnostima.

Usklađenost s drugima postiže se prvenstveno suradnjom i uspostavom što jednostavnije procedure oko svih aktivnosti koje su značajne za efikasnost u spašavanju tijekom velikih nesreća i katastrofa te usvajanjem općeprihvaćenih standarda u području organizacije i djelovanja.

Temeljem navedenih preporuka donesen je Zakon o zaštiti i spašavanju, te je nakon toga ustrojena Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Državna uprava za zaštitu i spašavanje kao stožerno tijelo čija je zadaća koordinacija svih sudionika u zaštiti i spašavanju, te izravno rukovođenje i zapovijedanje uspostavlja novi cjeloviti sustav zaštite i spašavanja, te osigurava njegovu materijalnu osnovu. Materijalna osnova je samo dijelom realizirana preuzimanjem, temeljem članka 62. Zakona o zaštiti i spašavanju, na korištenje nekretnina, dijelova nekretnina, pokretnina, ostale opreme i sredstava koje su koristile ustrojstvene jedinice MUP-a u obavljanju poslova vatrogastva i civilne zaštite te služba motrenja i obavješćivanja MORH-a, a stvarne organizacijske, razvojne i materijalne potrebe definiraju se ovim dokumentom.

Naslijeđeno stanje obvezuje Državnu upravu za zaštitu i spašavanje na poduzimanje potpunih strukturalnih reformskih mjera. Reformom se mora polučiti uspostavljanje temeljnih sposobnosti važnih za zaštitu i spašavanje u Republici Hrvatskoj. Njome se u što kraćem roku, osobito na organizacijskom planu, trebaju urediti odnosi između nositelja funkcioniranja sustava, ali i stvoriti konceptualni, normativni, planski i operativni temelji za dugoročni razvoj cjelovitog i integriranog sustava zaštite i spašavanja u Republici Hrvatskoj. Taj sustav treba biti standardiziran i harmoniziran s NATO/EU

sustavima planiranja civilnog sektora za djelovanje u izvanrednim situacijama i sustavima upravljanja krizama, te osposobljen i opremljen za učinkovito djelovanje u primarno nacionalnim okvirima, ali istovremeno dijelom sposobnosti, i za sudjelovanje u UN/NATO/EU vođenim operacijama u širem strategijskom kontekstu.

2. UGROZE

Katastrofe su svakodnevna realnost koja uzima veliki danak u ljudskim žrtvama te na različite načine uništavaju i onečišćuju okoliš i uzrokuju velike materijalne gubitke i štete, što zahtijeva posebni odgovor ne samo pogođene, susjedne ili šire zajednice ili pak države, nego i međunarodnu pomoć i suradnju u takvim situacijama.

Želi li se spriječiti mogućnost da se nesreća, veća nesreća, incident ili akcident pretvori u katastrofu, odnosno, ako to unatoč svim nastojanjima nije moguće spriječiti ili barem ublažiti posljedice katastrofe, zajednica se mora pripremiti za djelovanje u uvjetima kada normalno funkcioniranje svakodnevnog života nije moguće i od svih zahtijeva niz složenih aktivnosti u spašavanju i otklanjanju posljedica katastrofa.

2.1. UGROZE IZ PRIRODE

Republika Hrvatska smještena je na prostoru koji je izložen nizu prirodnih rizika. Duž jadranske obale proteže se kontaktna zona euroazijske i afričke kontinentalne ploče, te su mogući potresi do razornog intenziteta, jednako kao u panonskom području, uključivo i najgušće naseljenu zagrebačku regiju.

Slivna područja Save, Drave i Dunava s mogućnošću katastrofalnih poplava predstavljaju drugu skupinu prirodnih ugroza. Zbog klimatskih promjena povećava se učestalost olujnih vjetrova, visokog snijega i sušnih razdoblja, koji također mogu poprimiti katastrofalne razmjere.

2.2. POŽARI

Zbog sušnog razdoblja tijekom ljetnog perioda duž obale redovito se pojavljuju požari otvorenog prostora, koji zahtijevaju angažiranje većih materijalnih i kadrovskih potencijala iz cijele zemlje.

2.3. INFRASTRUKTURA I TURIZAM

Kao država u kategoriji srednje razvijenih europskih zemalja, Hrvatska ima izgrađenu infrastrukturu komunikacija, informatike, energetske i prometne mreže koje mogu biti ugrožene prirodnim katastrofama, ali i djelovanjem ljudskog faktora, namjerno, slučajno ili nehatno. Veća oštećenja kritične infrastrukture također mogu uzrokovati katastrofalne posljedice u širem području, te zahtijevaju posebnu pozornost i praćenje u funkcioniranju, ali i razvoj snaga za njihovo osposobljavanje, odnosno uspostavu osnovnih funkcija.

2.4. TRANZIT OPASNIH TVARI

U cijelom nizu proizvodnji, kao sirovina ili reprodukcijski materijal, te u transportu, prisutne su različite opasne tvari, čije nekontrolirano ispuštanje u okoliš može izravno ugroziti veći broj ljudi, što također može prerasti u katastrofu, za koju je potrebno pripremiti planirani i organizirani odgovor lokalne i šire zajednice.

2.5. TERORISTIČKA DJELOVANJA

Iako se trenutno procjenjuje da Republika Hrvatska nije neposredno ugrožena od terorističkih djelovanja, ta se mogućnost danas ne može isključiti u nijednoj zemlji, te se i za takve situacije čije posljedice također mogu za određeno područje poprimiti razmjera katastrofe treba unaprijed pripremiti, ne samo u protuobavještajno-polijskom smislu, već i u kapacitetima za otklanjanje posljedica i zaštitu stanovništva.

3. PRAVCI I CILJEVI RAZVOJA

Osnovni cilj je uspostaviti sustav zaštite i spašavanja koji će biti u stanju nositi se sa svim potencijalnim ugrozama, na način da u najvećoj mjeri zadovolji potrebe Republike Hrvatske i njenih građana. Unutar takvog sustava razvojni ciljevi podržavaju izgradnju učinkovitog i prilagodljivog, polivalentnog sustava usmjerenog na ostvarivanje misije sustava u cjelini i ciljeva po svakom elementu posebice. Na taj način će se izgraditi sustav visoke razine spremnosti za učinkovito djelovanje na ublažavanju i otklanjanju posljedica katastrofa i velikih nesreća u Republici Hrvatskoj, a istovremeno će se manji dio snaga i sredstava deklarirati kao kapaciteti za pružanje pomoći izvan granica države.

Pored toga, organizacija sustava prilagodit će se interesima i potrebama sredina za koje se organizira, sve sukladno procijenjenom stupnju ugroženosti od katastrofa, većih nesreća i opasnosti od terorističkog djelovanja, ali i ukupnim materijalnim i ljudskim mogućnostima Republike Hrvatske, posebno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Konzistentnost u provođenju svih aktivnosti sustava zaštite i spašavanja osigurava Državna uprava za zaštitu i spašavanje primjenom svih raspoloživih mehanizama iz vlastite nadležnosti, usklađivanjem i usmjeravanjem aktivnosti gotovih snaga, pripremanjem pričuvnih snaga sustava te operativnim vođenjem i zapovijedanjem.

Okosnicu budućeg jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja činit će sposobnosti gotovih snaga (pravne osobe koje se nekim od oblika zaštite i spašavanja bave u okviru redovne djelatnosti ili čiji se resursi mogu koristiti za tu namjenu) visoke razine spremnosti.

Zadaća Državne uprave za zaštitu i spašavanje u odnosu na te snage u najvećoj mjeri će biti menadžerska, usmjerena na definiranje organizacije tih sposobnosti, usklađivanje njihovog djelovanja s ostalim subjektima u jedinstvenom sustavu, te definiranje uvjeta pod kojima će se angažirati na zadacima zaštite i spašavanja. Snage profesionalnog vatrogastva nositelj su dnevno-operativnih aktivnosti u zaštiti i spašavanju, ne samo na gašenju požara, već u svim događajima koji mogu prerasti u katastrofu. Zbog toga taj dio sustava treba preustrojiti i uspostaviti jedinstven sustav rukovođenja i zapovijedanja u velikim nesrećama i katastrofama, koji trenutno unutar vatrogastva ne postoji.

Sposobnosti gotovih snaga nadopunjavat će se sposobnostima pričuvnih snaga na razinama:

- države - interventne specijalističke postrojbe sa cca. 300 obveznika
- područne samouprave - specijalističke postrojbe sa cca. 3.000 obveznika
- lokalne samouprave - postrojbe sa cca. 5.000 obveznika.

Državna uprava za zaštitu i spašavanje skrbit će za organiziranje, ali i za provođenje preventivnog djelovanja, jačati spoznaju stanovništva o postupanju u slučaju najčešćih ugrožavanja njihovih života i imovine, vodeći računa o prioritetima prema veličini mogućih posljedica i područjima višeg stupnja ugroženosti.

Zadaci i poslovi na kojima će se u razdoblju do 2009. godine angažirati Državna uprava za zaštitu i spašavanje polaze od obveza utvrđenih pozitivnim propisima Republike Hrvatske i međunarodnih propisa - Dopunskog protokola ženevskih konvencija i preporuka u svijetu prihvaćene rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN (koja uključuje glavna načela provođenja humanitarne pomoći UN i zemalja članica i preporuke u provođenju specifičnih mjera prevencije i pripravnosti za brz i koordiniran odgovor u prirodnim i civilizacijskim katastrofama i velikim nesrećama), kao i neobvezujućih preporuka iz Osla (obuhvaćaju načela, mehanizme i procedure koje se odnose na djelovanje vojno-civilnih snaga u mirnodopskim katastrofama i velikim nesrećama).

Jedna od najvažnijih zadataka definirana je Zakonom o telekomunikacijama (Narodne novine, broj 122/03, 158/03, 60/04 i 70/05) u kojem je člankom 73. propisana obveza i postupak uvođenja pozivnog broja 112 kao jedinstvenog europskog broja za hitne službe.

Važno načelo priprema sustava je prilagodba organizacije materijalnim i ljudskim mogućnostima, posebno u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te razvijenosti kritične infrastrukture i stupnju osjetljivosti na pojedine vrste ugroza.

Navedena načela koristit će se pri izradi procjena ugroženosti stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća te terorističkih djelovanja, ali i u postupcima proračunavanja potrebnih sposobnosti za nošenje s procijenjenim opasnostima i mogućim posljedicama.

U radu na sustavnom uređivanju zaštite i spašavanja u razdoblju do 2009. godine Državna uprava za zaštitu i spašavanje će, na temelju procjena ugroženosti utvrditi potrebne sposobnosti, personalne i materijalne, obavljati brojne složene zadatke usklađivanja djelovanja različitih nositelja upravljanja sustavom zaštite i spašavanja kao i operativnim zapovijedanjem u izvanrednim situacijama - pri otklanjanju posljedica od prirodnog, tehničkog ili ratnog činitelja i terorizma.

Državna uprava za zaštitu i spašavanje skrbi o zadovoljavanju suvremenih standarda u opremanju operativnih snaga sredstvima i opremom. Također, nositelj je kontinuiranog programa obrazovanja prilagođenog zadacima i ciljevima svakog pojedinog elementa sustava. Na taj način izgrađuje se učinkovit i prilagodljiv, polivalentan sustav za podržavanje ciljeva svakog segmenta zaštite i spašavanja. To će omogućiti da se nakon okončanja reforme sustava, izgrade snage spremne za učinkovito djelovanje u zaštiti i spašavanju u Republici Hrvatskoj, a istovremeno da se dio snaga i sredstava deklariraju kao kapaciteti koji se mogu, sukladno međunarodnim sporazumima, uputiti u pružanje pomoći izvan granica Republike Hrvatske.

Kako bi se ostvario krajnji cilj, izgradnja opremljenog i osposobljenog sustava zaštite i spašavanja, treba prioritetno provesti sljedeće zadaće:

- ustrojiti centre 112 u svim županijama, te ih modernizirati i opremiti potrebnom informacijsko-komunikacijskom opremom i integrirati u jedinstveni sustav na razini države,
- utvrditi i pratiti potencijalne ugroze (monitoring opasnosti), te statistički i analitički pratiti događaje,
- izraditi baze podataka za potrebe procjenjivanja ugroženosti, za izradu planova zaštite i spašavanja u slučaju katastrofa ili većih nesreća, uključujući i one s prekograničnim utjecajem,
- izraditi baze podataka o svim ljudskim i materijalnim resursima sustava zaštite i spašavanja,
- organizirati preventivu i provoditi aktivnosti i mjere u svrhu podizanja pripravnosti i sposobnosti sustava, te podići razinu informiranosti o osobnoj i uzajamnoj zaštiti građana,
- definirati način obavješćivanja građana i sudionika zaštite i spašavanja o prijetnjama, te mogućnostima, načinima, mjerama i aktivnostima sustava,
- organizirati, opremiti i osigurati djelovanje sustava javnog uzbunjivanja u Republici Hrvatskoj, kao i provođenje jedinstvenog plana uzbunjivanja o otkrivenim opasnostima,
- organizirati opremanje, osposobljavanje, uvježbavanje, usavršavanje i pomlađivanje pripadnika operativnih snaga, posebice vatrogastva i civilne zaštite,
- nastaviti i razvijati suradnju s drugim zemljama i međunarodnim organizacijama u području zaštite i spašavanja, te se pripremati za pružanje pomoći drugim zemljama,
- izraditi prijedloge zakonskih propisa iz djelokruga poslova Državne uprave za zaštitu i spašavanje (civilna zaštita, vatrogastvo),
- kroz promidžbene aktivnosti razvijati i ojačati svijest zajednice o mogućim opasnostima i mjerama pripravnosti koje poduzima Državna uprava za zaštitu i spašavanje kako bi se zaštitilo stanovništvo, materijalna dobra i okoliš.

U izvršavanju navedenih zadaća Državna uprava za zaštitu i spašavanje surađuje i usklađuje aktivnosti s gotovim snagama koje se u redovitom radu bave zaštitom i spašavanjem, središnjim tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Temeljna snaga zaštite i spašavanja u gradovima i općinama su 58 javnih profesionalnih vatrogasnih postrojbi s ukupno 2 150 profesionalnih vatrogasaca. U gospodarstvu djeluje 55 profesionalnih vatrogasnih postrojbi s 1 050 vatrogasaca. Dobrovoljnih vatrogasnih društava ima 1 790 s udjelom operativnih snaga. U okviru zračnih snaga, vatrogastvo koristi četiri zrakoplova Canadair CL-415 i jedan izviđačko – navalni zrakoplov Air Tractor, uz 4-6 helikoptera Oružanih snaga RH izdvojenih za potrebe zaštite od požara. Za potrebe prevoženja na moru koriste se kapaciteti Hrvatske ratne mornarice. Oružane snage RH također organiziraju namjenske snage za potrebe pomoći civilnom društvu i otklanjanje posljedica katastrofa. Isto tako snage zaštite i spašavanja su komunalne organizacije, pravne osobe specijalističke namjene i drugi subjekti s kojima lokalna zajednica ili Državna uprava urede odnos ugovorom.

Razvoj sustava zaštite i spašavanja zadire u organizaciju i ustroj cjelokupnog sustava vatrogastva, stoga se te dvije cjeline promatraju u međusobnoj zavisnosti. Cilj razvoja je ustrojavanje takvog sustava vatrogastva, koji će učinkovitim djelovanjem sudjelovati u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenju požara i spašavanju ljudi i imovine, pružanju tehničke pomoći pri raznim vrstama ugrožavanja, gašenju većih i dugotrajnijih požara (velikih šumskih požara, požara spremnika s gorivom i

sl.), djelovanju pri ostalim složenijim događajima (akcidenti s opasnim tvarima, elementarne nepogode, pružanje pomoći drugim državama) odnosno objedinjavanju ljudskih kapaciteta u snage zaštite i spašavanja bez obzira na ciljano specijalističko djelovanje određene jedinice.

Konačni cilj je transformacija sustava vatrogastva u organizaciju sposobnu za sve zadaće unutar jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja vođenog Državnom upravom za zaštitu i spašavanje, temeljenu na profesionalnosti i stručnosti. Transformaciju treba provesti kroz organizaciju, obrazovanje i opremanje, čemu treba prethoditi donošenje novog ili izmjena važećeg Zakona o vatrogastvu, kao i donošenje podzakonskih akata temeljenih na navedenom Zakonu. Ovim Programom se osigurava kontinuitet rada vatrogastva, učinkovitost i mogućnost prilagodbe i transformacije sukladno europskim normama i iskustvima. Transformacija sustava mora donijeti specijalizaciju za izvršavanje pojedinih namjenskih zadaća, ali i bolju povezanost profesionalnog i dobrovoljnog vatrogastva i njihovih udruga s Državnom upravom u stožernoj ulozi.

Državne intervencijske postrojbe zaštite i spašavanja trebaju biti osposobljene i opremljene za interveniranje pri svim vrstama prirodnih i tehnoloških ugrožavanja. Državne intervencijske postrojbe predviđene su i za pružanje međunarodne pomoći, sukladno sklopljenim međunarodnim sporazumima.

Organizacijom Sustava 112 Državna uprava izgrađuje jedinstvenu suvremenu informacijsko-komunikacijsku mrežu centara 112 za sustav prijenosa poziva na sve autorizirane službe žurne pomoći. Sustav 112 zaprimati će pozive vezane za hitne situacije, nesreće i prijetnje od nastanka katastrofe, te koordinirati sve nositelje i operativne snage angažirane na pružanju pomoći i ublažavanju posljedica nesreća (hitna medicinska pomoć, vatrogasna služba, policija, civilna zaštita, oružane snage, Gorska služba spašavanja, služba traganja i spašavanja na moru, inspekcijske službe, komunalne službe i dr.).

Sustav 112 ujedno je nositelj izgradnje i opremanja informacijsko-komunikacijskom opremom i sustavima svih ustrojstvenih cjelina Državne uprave za zaštitu i spašavanje koji trebaju omogućiti djelotvornu internu i eksternu govornu i podatkovnu komunikaciju. Pod time se podrazumijeva izgradnja računalno-komunikacijskih sustava, s odgovarajućom programskom podrškom, stacionarnih telefonskih sustava i pripadajuće periferne opreme i sl. sa cjelovitim bazama podataka.

U akcijama zaštite i spašavanja za djelotvorno funkcioniranje i promptni odziv operativnih snaga neposredno uključenih u otklanjanje ili ublažavanje posljedica katastrofe, Sustav 112 nositelj je mobilnih i izmjestivih komunikacijskih sustava kao što su profesionalni mobilni radio (standard TETRA) i VF radio sustavi za potrebe sustava zaštite i spašavanja.

Na području obrazovanja za zaštitu i spašavanje cilj je tijekom srednjoročnog razdoblja uspostaviti provođenje nastavnih planova i programa školovanja, osposobljavanja i usavršavanja u sustavu, kompatibilnih s EU i NATO standardima u tom području, temeljeno na potrebama Republike Hrvatske. U isto vrijeme treba ostvariti stručni nadzor nad obrazovanjem u sustavu zaštite i spašavanja, te uspostaviti punu suradnju s obrazovnim ustanovama i drugim pravnim osobama koje se u sustavu zaštite i spašavanja bave obrazovanjem. Državna uprava pripremiti će prijedlog nove nacionalne

klasifikacije zanimanja u vatrogastvu i zaštiti i spašavanju i utvrditi standarde i način provođenja stručnog nadzora nad obrazovanjem.

U srednjoročnom razdoblju treba uspostaviti regionalno (međunarodno) obrazovno i vježbališno središte za obuku snaga zaštite i spašavanja i ispitivanje tehnike u primjerenim uvjetima, što bi Republici Hrvatskoj osiguralo preuzimanje vodeće uloge u regiji u tom segmentu. Državna uprava treba preuzeti vodeću ulogu u Republici Hrvatskoj i regiji u propisivanju standarda o kakvoći, standarda u održavanju i eksploataciji, skladištenju i zbrinjavanju iskorištene tehnike zaštite i spašavanja. Potrebno je razvijanje informacijskog centra za tehniku za zaštitu i spašavanje, preko kojeg će se obznanjivati zakonodavno i normativno uređenje tog područja.

4. PROGRAMI RAZVOJA ZA RAZDOBLJE DO 2009. GODINE PO SEGMENTIMA SUSTAVA

4. 1. CIVILNA ZAŠTITA

Programom razvoja civilne zaštite podupirat će se ostvarivanje dva temeljna razvojna projekta čijom će se realizacijom do kraja srednjoročnog razdoblja utemeljiti većina bitnih funkcija za kvalitetno i učinkovito ostvarivanje zaštite i spašavanja stanovništva, dobara i okoliša, a u vezi svakog od potencijalnih izvora ugrožavanja koji zbog nekontroliranog razvoja i/ili neadekvatnih sposobnosti za njihovo pravodobno eliminiranje i ublažavanje, mogu dovesti do velikih ili katastrofalnih posljedica po stanovništvo i imovinu lokalnih zajednica i Republike Hrvatske u cijelosti.

Projekti razvoja civilne zaštite izrađeni su na temelju izračuna troškova angažiranja profesionalnih i pričuvnih operativnih snaga, koji pokazuju da je potrebno vrlo pažljivo izbalansirati razvoj profesionalnih i pričuvnih snaga s postojećim ugrozama, ali i potrebama lokalne sredine za određenom razinom zaštite. Pri tome se očekuje da lokalna zajednica (lokalna i područna samouprava) snosi svoj dio troškova, a na razini države planiraju se samo projekti koji su od općeg i nacionalnog značaja.

PROJEKT 1. Razvoj operativnih snaga zaštite i spašavanja i pričuvnih kapaciteta

Ovaj projekt obuhvaća razvoj operativnih snaga zaštite i spašavanja i pričuvnih kapaciteta. Državna uprava za zaštitu i spašavanje će tijekom slijedećih četiri godine prioritetno nabavljati opremu i sredstva specijalističkih interventnih postrojbi civilne zaštite za:

- a) zaštitu i spašavanje iz ruševina (geofona),
- b) radiološko-kemijsko-biološku zaštitu (zaštitnih kombinezona, uređaja za detekciju, te sredstava za dekontaminaciju),
- c) zaštitu od poplava (čamce s vanbrodskim motorima, prikolice za tegljenje, ronilačku opremu).

Osim nabave navedene opreme, provoditi će se osposobljavanje i uvježbavanje ovih postrojbi Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Unutar ovog projekta definirat će se lokacije i opremiti 4 zonska skladišta za skladištenje opreme i materijalno-tehničkih sredstava specijalističkih interventnih postrojbi, urediti izuzimanje sredstava iz skladišta i mobilnost.

Standardizirana oprema i sredstva, prema propisanom materijalnom sklopu i razvojnim prioritetima, za popunu interventnih i specijalističkih postrojbi nabavljat će se iz proračunskih sredstava Republike Hrvatske.

PROJEKT 2. Razvoj preventivnih mjera zaštite i spašavanja

Obzirom na značaj preventive za umanjeње posljedica velikih nesreća ili katastrofa, u razdoblju do 2009. godine planirati će se i provoditi aktivnosti na području:

- a) osobne i uzajamne zaštite,
- b) edukacija građana,
- c) jačanje preventive,
- d) tiskanja brošura o postupanju u nesrećama, opasnostima i katastrofama,

Mjere osobne i uzajamne zaštite u organizacijskom dijelu troškova financijski će se podmirivati iz proračuna Republike Hrvatske, a u operativnom dijelu u najvećoj mjeri iz vlastitih sredstava građana.

PROJEKT 3. Sredstva za djelovanje Civilne zaštite u katastrofama

Ovaj projekt odnosi se na nabavljanje sredstava za djelovanje Civilne zaštite u slučaju iznimno velikih nesreća i katastrofa. Republika Hrvatska ne raspolaže potrebnim sredstvima za zbrinjavanje stradalog stanovništva u slučajevima potresa, poplava i drugih nepogoda i nesreća katastrofalnih razmjera, te stoga Državna uprava za zaštitu i spašavanje planira nabavku šatora, agregata, poljskih kuhinja, uređaja za pripremu pitke vode, vreća za spavanje, kemijskih WC-a i druge potrebne opreme za smještaj i život ljudi u šatorskim naseljima.

U ovom planskom razdoblju predlaže se nabava standardne opreme za smještaj 8.000 osoba, sukladno odredbama Zakona o proračunu („Narodne novine“, broj 96/03) i Zakona o javnoj nabavi („Narodne novine“, broj 117/01 i 92/05), što bi Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje omogućilo potrebnu autonomiju u slučaju žurnog djelovanja, neovisno o korištenju drugih raspoloživih kapaciteta ili o stranoj pomoći. Nabava bi se nastavila i u sljedećem razvojnom ciklusu do osiguravanja opreme i sredstava za smještaj ukupno 20.000 osoba, odnosno do kapaciteta od 5.000 po svakom zonskom skladištu.

Iznimno važan razlog za realizaciju ovog projekta je što nabava ovih sredstava nije u nadležnosti Ravnateljstva za robne zalihe.

Projekti razvoja civilne zaštite izrađeni su na temelju izračuna troškova angažiranja profesionalnih i pričuvnih operativnih snaga, koji pokazuju da je potrebno vrlo pažljivo izbalansirati razvoj profesionalnih i pričuvnih snaga s postojećim ugrozama, ali i potrebama lokalne sredine za određenom razinom zaštite. Pri tome će se zakonskom

regulativom utvrditi obveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da snose dio troškova, a na razini države planiraju se samo projekti koji su od općeg i nacionalnog značaja.

4.2. VATROGASTVO

Programom razvoja Službe za vatrogastvo Državne uprave pratit će se razvoj cjelokupnog sustava vatrogastva u Republici Hrvatskoj kroz tehnologiju rada u narednom srednjoročnom razdoblju.

Potrebno je naglasiti da je za realizaciju ciljeva razvoja bitna izrada odgovarajuće pravne regulative, te materijalna, tehnička i kadrovska podrška. U tu svrhu pripremljeni su slijedeći projekti.

PROJEKT 1. Uspostava jedinstvenog sustava djelovanja vatrogastva

Kroz normativno – planske te organizacijske promjene uspostaviti optimalno korištenje resursa i integraciju javnih vatrogasnih postrojbi, postrojbi iz gospodarstva i državnih intervencijskih postrojbi u sustav zaštite i spašavanja, kvantitativno odrediti i tehnički stimulirati operativni dio dobrovoljnog vatrogastva za potrebe Državne uprave. Osposobiti vatrogasne snage za operativno djelovanje u zemlji i inozemstvu s ostalim subjektima zaštite i spašavanja. Osposobiti i opremiti vatrogasne inspektore za učinkovitu inspekciju.

Do kraja 2006. godine provesti popunu Državnih intervencijskih postrojbi odgovarajućim kadrom. Modernizirati i dopuniti svu potrebnu opremu za funkcioniranje u cjelini.

PROJEKT 2. Sustav rukovođenja i zapovijedanja zaštitom i spašavanjem

Optimalizirati i poboljšati način rukovođenja i zapovijedanja složenijim akcijama, poglavito vezanim za djelovanje sustava vatrogastva. Kroz odgovarajuću pravnu regulativu neophodno je provesti integraciju sustava upravljanja za županijsku i državnu razinu da bi se postigla maksimalna učinkovitost djelovanja, uz poštivanje autonomije snaga lokalne i područne (regionalne) samouprave u samostalnom djelovanju.

Osigurati mobilnu opremu za djelovanje državnih intervencijskih snaga (oprema vozila treba sadržavati jedinice za informatičku obradu podataka (za širenje požara, širenje opasnih tvari, odgovarajuće software, jedinice za komunikaciju i smještaj posade).

PROJEKT 3. Ustrojavanje polivalentnih interventnih timova zaštite i spašavanja

U sastavu javnih vatrogasnih postrojbi županijske razine sukladno prosudbi i potrebi teritorija oformiti specijalističke timove za potrese, poplave, akcidente s opasnim tvarima itd. Timovi moraju biti obučeni i pripremljeni za intervencije i izvan Republike Hrvatske sukladno međunarodnim sporazumima, kao i za mirovne misije.

Unutar Državne uprave za zaštitu i spašavanje za tu namjenu nužno je osigurati svu potrebnu opremu prema utvrđenim standardima.

PROJEKT 4. Preustroj zračnih snaga za gašenje i zaštitu i spašavanje

Zračne snage za gašenje i zaštitu i spašavanje potrebno je organizirati unutar nezavisne organizacije čime bi taj sustav dobio na elastičnosti i funkcionirao na djelomično ekonomskim osnovama te pružao maksimalnu podršku cjelokupnom sustavu zaštite i spašavanja na području Republike Hrvatske. Uz zračne snage za gašenje potrebno je organizirati helikopterske jedinice za spašavanje unesrećenih i za žurni prijevoz bolesnih. Zračne snage treba opremiti i opremom za djelovanje u svim akcijama zaštite i spašavanja te nabaviti kontejnere s opremom koji se mogu prenositi helikopterima i vozilima. Kontejneri moraju imati namjensku opremu za određene vrste intervencija (potresi, tuneli, akcidenti s opasnim tvarima, itd.), čime bi se osigurala potrebna mobilnost u djelovanju.

4. 3. PROGRAM RAZVOJA SUSTAVA 112

Izgradnja suvremenog sustava 112 prema europskim standardima koja integrira CTI koncept, GIS aplikacije i razrađene standardne operativne postupke obaveza je Republike Hrvatske prema Europskoj uniji.

Djelotvorni rad Državne uprave za zaštitu i spašavanje neprovediv je bez pouzdanog informacijsko komunikacijskog sustava koji Sustavu 112 kao i svim ustrojstvenim jedinicama Državne uprave osigurava pravodobne i pouzdane informacije uz punu dostupnost, raspoloživost od 99,99 % i redundantnost.

Težišna zadaća bila bi izgradnja suvremene informacijsko komunikacijske infrastrukture centara 112 i njihovog uvezivanja u jedinstveni sustav, izgradnju informatičko-komunikacijskih mreža u sjedištu, kao i ostalim dislociranim ustrojstvenim cjelinama Državne uprave za zaštitu i spašavanje, te umrežavanje cijelog sustava čime će se omogućiti interno komuniciranje svih korisnika mreže na predmetnim lokacijama kao i komuniciranje s vanjskim suradnicima preko Internet mreže uz korištenje primjerene zaštite. Modernizacija centara 112 zbog osiguranja osnovnih komunikacijskih preduvjeta rada u županijskim centrima 112 također je aktivnost u Programu. Ovom modernizacijom omogućiti će se prikaz broja pozivatelja, arhiviranje zapisa o parametrima poziva (broj, vrijeme poziva, trajanje i sl.), prijem i slanje SMS poruka kao i arhiviranje sadržaja poziva (snimka razgovora u svrhu rekonstrukcije događaja). U područnim uredima za zaštitu i spašavanje potrebno je osigurati osnovne komunikacijske preduvjete rada te izvršiti opremanje stolnim računalima uz dostup na Internet.

Državna uprava planira aktivno sudjelovati u izgradnji digitalnog radio-komunikacijskog TETRA i VF radio sustava za sve hitne službe na razini države, a koji omogućava komunikaciju između operativnih snaga angažiranih na sprječavanju nesreće, otklanjanju ili ublažavanju posljedica, kao i njihovu komunikaciju sa zapovjednim mjestom, ali u ovom srednjoročnom razdoblju ne može biti nositelj projekta.

Bitno u razvoju obuhvaća i permanentno opremanje ICT terminalnom opremom svih ustrojstvenih cjelina Državne uprave za zaštitu i spašavanje, kao nužni preduvjet za rad i funkcioniranje. Opremanje će se provoditi u okviru raspoloživih financijskih sredstava, sukladno potrebama i prioritetima, a riječ je o opremi kao što su telefoni - analogni i digitalni, video telefoni, mobiteli, telefaks uređaji, stolna i prijenosna računala, pisači,

skeneri i sl. Projekt nužan za učinkovito funkcioniranje Državne uprave je i informatizacija uredskog poslovanja, koja je posebno bitna zbog dislociranosti ustrojstvenih cjelina, te informatička podrška obrazovanju (simulacijski sustavi).

Navedene aktivnosti mogu se grupirati u slijedeće projekte:

PROJEKT 1. Izgradnja jedinstvenog državnog informacijsko komunikacijskog sustava 112

Temelji se na nužnosti modernizacije postojećih Centara 112, što se planira provoditi vrlo racionalno uz maksimalno iskorištenje postojeće opreme, te potrebi ustrojavanja suvremenog Centra 112 (studija „Pilot projekt Centra 112 splitsko-dalmatinske županije“ je u fazi provedbe). Iskustva drugih zemalja ukazuju da Centar 112, koji bi po kvalitativno-kvantitativnim značajkama bio najsličniji Centru 112 splitsko-dalmatinske županije, zahtijeva sredstva od cca 500.000 €. Poslije završetka prvog Centra 112 pristupilo bi se izgradnji slijedećih, uz dinamiku od jednoga centra 112 svake godine, a ukupno bi se u Republici Hrvatskoj izgradila četiri centra takve veličine, dok bi drugi županijski centri bili nešto manjeg obujma i tehnološke opremljenosti, zbog racionalizacije.

PROJEKT 2. Sustav javnog uzbunjivanja

Obuhvaća tehničko-tehnološku reviziju postojećeg sustava upravljanja i prijenosa uz popravak ili zamjenu sirena. Cijena softvera za upravljanje sustavom sirena je cca 350.000,00 kn, jedna sirena je cca 40.000,00 kn a upravljački sklop sirene cca 15.000,00 kn. Dinamika zamjene tehničko-tehnološki zastarjelih i neispravnih sirena biti će određena zavisno od raspoloživih sredstava. Isto tako podrazumijeva organizaciju novih načina uzbunjivanja kao što su mediji, sms, elektronički uređaji i slično.

PROJEKT 3. Izgradnja poslovne informacijsko-komunikacijske mrežne osnove

Osigurava interno i eksterno, govorno i podatkovno komuniciranje kao preduvjet za djelotvorno funkcioniranje svih ustrojstvenih cjelina Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Time je obuhvaćena izgradnja LAN/WAN mreže, opremanje svih područnih ureda Državne uprave računalima s pristupom na Internet, informatizacija uredskog poslovanja na bazi cca 20 korisnika, izgradnja i opremanje simulacijskih učionica te opremanje informacijsko-komunikacijskom korisničkom opremom svih ustrojstvenih cjelina Državne uprave. Također, podrazumijeva uvezivanje na mreže drugih državnih tijela te sudionika zaštite i spašavanja.

PROJEKT 4. Radio sustav

Obuhvaća sudjelovanje u izgradnji TETRA zajedničkog sustava u Republici Hrvatskoj i odnosi se na angažiranje u izradi dokumenata, tehničkih rješenja i projekata kroz koje se Državna uprava za zaštitu i spašavanje pojavljuje kao korisnik zajedničkog TETRA sustava. Planira se opremanje operativnih snaga vlastitim radio uređajima baziranim na konceptu profesionalnog mobilnog radija koji će zamijeniti postojećih cca 1500 analognih uređaja. U projektu izgradnje radio sustava planira se opremanje sa ukupno 6 komada VF radio uređaja snage 125 W. Četiri VF uređaja planiraju se koristiti kao regionalni stacionarni uređaji a dva kao mobilni u laganim terenskim vozilima.

4. 4. OBRAZOVANJE U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Potrebne sposobnosti za kvalitetno obavljanje svih zadaća u području obrazovanja u sustavu zaštite i spašavanja osigurat će se stručnom kadrovskom ekipiranošću, stalnim usavršavanjem kadrova i potrebnim materijalno-tehničkim uvjetima.

U narednom četverogodišnjem razdoblju urediti će se sustav obrazovanja u zaštiti i spašavanju izradom novih nastavnih planova i programa školovanja, osposobljavanja i usavršavanja sukladno zahtjevima i potrebama zaštite i spašavanja, kompatibilnog s zemljama EU i NATO.

Sustav obrazovanja vatrogasaca i drugih operativnih snaga zaštite i spašavanja treba biti fleksibilan i transparentan te prohodan za nastavak školovanja i usavršavanja. U Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja, uz već postojeća, dodati će se nova zanimanja sukladno potrebama iz svih područja zaštite i spašavanja. (npr. vatrogasac specijalist, vatrogasni tehničar-instruktor, tehničar zaštite i spašavanja i sl.).

U visokoškolskom obrazovanju sudjelovat će visoka učilišta, na način da se na temeljno školovanje dodaju specijalistički moduli za zaštitu i spašavanje, u čemu će značajnu ulogu imati Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Osposobljavanje i usavršavanje u dobrovoljnom vatrogastvu provodit će se po programima kompatibilnim programima školovanja za stjecanje vatrogasnih zanimanja.

Osposobljavanje za vatrogasca u Oružanim snagama Republike Hrvatske provodit će se po programima kompatibilnim programima za dobrovoljne vatrogasce, a za snage iz vojnog sustava koje će se koristiti za potrebe zaštite i spašavanja, po posebnim nastavnim programima.

Službenici u Centrima 112 moraju proći program osposobljavanja za rad u centru, s posebnim naglaskom na standardne operativne postupke. Svi zaposlenici u sustavu 112 moraju se kontinuirano stručno usavršavati za poslove na koje su raspoređeni.

Svi pripadnici snaga zaštite i spašavanja moraju proći temeljnu obuku prema programu osposobljavanja te dopunsku obuku jednom u tri godine prema programu usavršavanja, a jednom u dvije godine sudjelovati u vježbi. Pripadnici sustava pripremat će se za obavljanje poslova i izvršavanje dužnosti prema posebnim programima osposobljavanja koje će donijeti ravnatelj Državne uprave

Zapovjednici postrojbi zaštite i spašavanja te zapovjedništva zaštite i spašavanja, uz temeljnu i dopunsku obuku, jednom godišnje trebaju sudjelovati u simulacijskoj vježbi te se stručno usavršavati putem tečajeva, seminara i radionica za obavljanje dužnosti na koje su raspoređeni.

U sustavu obrazovanja, posebna pozornost posvetit će se koordinaciji zajedničkog djelovanja svih operativnih snaga zaštite i spašavanja te specijalističkom usavršavanju za upravljanje u većim nesrećama i katastrofama. Obvezno je potrebno provoditi i edukaciju menadžmenta za sustav zaštite i spašavanja.

Edukacija djece i mladeži za zaštitu i spašavanje provodit će se putem redovitog sustava odgoja i obrazovanja u predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju i programima informativno-promotivnog djelovanja.

U programe srednjoškolskog obrazovanja za zanimanja koja se profesionalno bave ili uzimaju učešće u sustavu zaštite i spašavanja ugradit će se sadržaji iz područja zaštite i spašavanja.

Edukacija i osposobljavanje građana za osobnu i uzajamnu zaštitu provodit će se programima informativno-promotivnog djelovanja, te kroz programe koje provode humanitarne organizacije i udruge građana koje se bave određenim oblicima zaštite i spašavanja, kao i putem odgovarajućih vježbi.

Obrazovanje u sustavu zaštite i spašavanja realizirati će se tijekom srednjoročnog razdoblja kroz slijedeće razvojne projekte kojima je nositelj Državna uprava za zaštitu i spašavanje - Učilište vatrogastva i zaštite i spašavanja:

PROJEKT 1. Opremanje Učilišta vatrogastva i zaštite i spašavanja

Planirati i u fazama realizirati opremanje suvremenim sofisticiranim nastavno-didaktičkim sredstvima za izvođenje svih nastavnih programa, oformiti informatičke učionice te iste opremiti odgovarajućom komunikacijsko-informacijskom opremom i softverom za razne simulacije iz područja vatrogastva i zaštite i spašavanja.

Planirati, za potrebe nastave, uređenje i opremanje vježbališta za rad sa spravama za dišne organe kao i nabavu suvremenih vatrogasnih vozila i sredstava.

PROJEKT 2. Uređenje smještajnih kapaciteta za polaznike programa školovanja

Postojeće smještajne kapacitete za polaznike programa školovanja kojima raspolaže Državna uprava za zaštitu i spašavanje potrebno je prilagoditi zahtijevanim standardima, te modernizacijom i opremanjem prilagoditi europskim standardima objekata takve namjene odnosno uskladiti razinu sa ostalim obrazovnim ustanovama u državi.

PROJEKT 3. Regionalno središte za vježbanje i ispitivanje tehnike za zaštitu i spašavanje

U srednjoročnom razdoblju uspostaviti regionalno (međunarodno) obrazovno i vježbališno središte za obuku snaga zaštite i spašavanja i ispitivanje tehnike u primjerenim uvjetima, što bi Republici Hrvatskoj osiguralo preuzimanje vodeće uloge u regiji u tom segmentu. Državna uprava za zaštitu i spašavanje treba preuzeti vodeću ulogu u Republici Hrvatskoj i regiji u propisivanju standarda o kakvoći, standarda u održavanju i eksploataciji, skladištenju i zbrinjavanju iskorištene tehnike zaštite i spašavanja. Potrebno je razvijati informacijski centar za tehniku za zaštitu i spašavanje, preko kojeg će se obznanjivati normativno uređenje tog područja.

4.5. PROMIDŽBENO - INFORMATIVNE AKTIVNOSTI

Državna uprava za zaštitu i spašavanje kao stožerno tijelo sustava nositelj je aktivnosti u promicanju sigurnosno-zaštitne kulture stanovništva, te će se u tu svrhu provoditi aktivnosti pripreme i provedbe stalnih i povremenih kampanja upoznavanja stanovništva sa postojećim ugrozama i načinima postupanja u svakodnevnom životu i izvanrednim situacijama.

Promidžbene aktivnosti prioritetno će se provoditi putem svih medija, kroz svakodnevno davanje potrebnih informacija o događajima i nastalim posljedicama.

Drugu grupu aktivnosti potrebno je usmjeriti na pripremu i izdavanje posebnih publikacija, koje trebaju biti prilagođene ciljanoj grupi za koju se namjenjuju, tako da će se izrađivati za pojedine ciljane grupe (predškolski uzrast, školska djeca i mladež, srednje škole i visoka učilišta, stanovništvo u cjelini, turisti, planinari i izletnici, nautički turizam i sl.).

Organizirati će se edukativni skupovi te će se upoznavati stanovništvo sa ulogom, značajem i mogućnostima jedinstvenog broja 112 u odnosu na uvođenje novog sustava 112 te značaja uspostave službe za hitne pozive

Tijekom 2006. godine potrebno je provesti i akciju upoznavanja stanovništva sa novim znakovima za uzbunjivanje propisanim Uredbom o jedinstvenim znakovima za uzbunjivanje („Narodne novine“, broj 13/06) donesenom temeljem Zakona o zaštiti i spašavanju.

Kroz održavanje operativnih vježbi osiguravati će se potrebni audio i video materijali, te ostali promidžbeni materijali za publiciranje putem sredstava javnog priopćavanja.

4.6. MEĐUNARODNA SURADNJA

U današnjem svijetu u kojem prijete teško predvidive opasnosti od prirodnih katastrofa uzrokovanih promjenom klime do posljedica terorističkih napada, nemoguće je bez razgranate mreže međunarodne suradnje – kako kroz bilateralne odnose tako i kroz forume međunarodnih organizacija – imati adekvatno razvijen sustav zaštite i spašavanja u svim segmentima od preventive do uklanjanja posljedica. Uz potrebe proizašle temeljem prijetnji postoji i obveza svih službi uključenih u sustav zaštite i spašavanja, u cilju praćenja vanjsko-političkih ciljeva Republike Hrvatske, za usklađivanjem standarda u organizaciji i djelovanju sa standardima NATO-a i Europske unije.

U cilju stvaranja uvjeta za žurno reagiranje i zajedničko djelovanje u slučaju prirodnih ili civilizacijskih katastrofa, te obučavanja, osposobljavanja i uvježbavanja organiziranih snaga zaštite i spašavanja sukladno međunarodnim standardima do sada je potpisano 6 bilateralnih sporazuma na području pružanja pomoći i zaštite od katastrofa i to sa:

- Republikom Mađarskom, potpisan u Budimpešti, 9. srpnja 1997.
- Republikom Slovenijom, potpisan u Ljubljani, 22. rujna 1997.
- Bosnom i Hercegovinom, potpisan u Sarajevu 26. lipnja 2001.
- Republikom Slovačkom, potpisan 19. svibnja 2003.
- Republikom Poljskom, potpisan u Zagrebu 17. rujna 2003.
- Republikom Austrijom potpisan u Beču 17. rujna 2004.

U pripremi su bilateralni Sporazumi sa Francuskom, Italijom, Rusijom, Ukrajinom, Albanijom te Srbijom i Crnom Gorom.

Na području regionalne suradnje i rada u okviru međunarodnih organizacija predstavnici sustava zaštite i spašavanja aktivno sudjeluju u radu:

- Pakta stabilnosti, III radni stol, Inicijativa za pripremljenost i prevenciju katastrofa od 1999.
- Vijeća Jugoistočne Europe za civilno-vojno planiranje u slučaju opasnosti, Sporazum su potpisale Republika Hrvatska, Republika Bugarska, Republika Makedonija i Republika Slovenija 3. travnja 2001. u Sofiji; od tada su Sporazumu pristupile Rumunjska i Republika Turska.
- Srednje-europske inicijative kroz Radnu skupinu za civilnu zaštitu od 1992.
- Radne zajednice Alpe Jadran kroz radnu skupinu za sprječavanje katastrofa
- NATO-a od ulaska Republike u Partnerstvo za mir u svibnju 2000.
- Tijela Europske unije od pozitivnog avisa u travnju 2004.
- Specijaliziranih odjela Ujedinjenih naroda (UN OCHA, INSARAG)
- Vijeća Europe potpisivanjem Otvorenog parcijalnog sporazuma za suradnju u katastrofama EUR-OPA od 7. kolovoza 2002.

U cilju postizanja zadanih standarda za sve službe objedinjene u Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje razvoj suradnje obuhvaćat će na području bilateralne suradnje intenziviranje suradnje kroz postojeće sporazume, ne samo kroz segmente koji su predviđeni sporazumima već i prema specifičnim interesima (specijalistička obuka, rad centara 112, iskustva i suradnja u gašenju požara, itd.), potpisivanje i provedbu bilateralnih sporazuma za koje su pregovori već započeti, uspostavljanje pravnog temelja suradnje sa svim susjednim državama i državama uže regije (Srbija i Crna Gora, Makedonija, Rumunjska, Bugarska, Češka, Turska) i razvijanje suradnje s pojedinim državama na specifičnim područjima (Slovenija i Češka u približavanju EU, Švedska u razvoju obuke, itd.).

Na području multilateralne suradnje u narednih pet godina treba nastaviti i jačati sudjelovanje u svim postojećim regionalnim i međunarodnim inicijativama i organizacijama.

Naročito treba inzistirati na aktivnijem sudjelovanju u NATO-u kroz rad stručnih skupina, sudjelovanja na vježbama, sekondiranje stručnjaka, itd..

U procesu pristupanja Europskoj uniji cilj će biti uključivanje u sve dostupne forume Europske unije, što podrazumijeva pridruživanje Europskom mehanizmu za jačanje suradnje u pružanju pomoći u katastrofama kroz potpisivanje Memoranduma o razumijevanju što podrazumijeva i obvezu Republike Hrvatske na plaćanje članarine.

Jedna od osnovnih potreba je učlanjenje Državne uprave za zaštitu i spašavanje u Europsko udruženje brojeva 112 (EENA).

U djelovanju u okvirima Vijeća Europe nastaviti će se jačanje sudjelovanja u aktivnostima Vijeća Europe kroz rad Odbora stalnih predstavnika predlažući i usvajajući obrazovne programe za mlade, uključujući se u istraživačke projekte.

U području zaštite i spašavanja relativno mala pozornost posvećivana je djelovanju unutar Ujedinjenih naroda. Zbog toga treba aktivnije sudjelovati u radu tijela Ujedinjenih naroda kroz obučavanje stručnjaka i specijalističkih timova (UN OCHA, INSARAG).

U narednom srednjoročnom razdoblju provodit će se i razmjena iskustava u području obrazovanja snaga zaštite i spašavanja, a poglavito razmjena nastavnih planova i programa, osigurati edukacija predavača i vježbatelja u inozemnim srodnim institucijama, te izmjenjivati iskustva u uporabi tehnike i sredstava za zaštitu i spašavanje.

Kroz sve nabrojana međunarodna tijela i institucije nastojati osigurati sredstva, nuditi projekte koji bi osigurali udio u međunarodnim fondovima kako bi smanjili trošak Državnog proračuna u dostizanju potrebnih sposobnosti.

5. FINANCIJSKA OSNOVA I DINAMIKA RAZVOJA

5. 1. CIVILNA ZAŠTITA

Red. broj	NAZIV PROJEKTA	2006.	2007.	2008.	2009.	UKUPNO
1.	Razvoj operativnih snaga zaštite i spašavanja i pričuvnih kapaciteta	800.000,00	1.500.000,00	1.800.000,00	2.130.000,00	6 230 000,00
2.	Razvoj preventivnih mjera zaštite i spašavanja	200.000,00	620.000,00	600.000,00	1.200.000,00	2 620 000,00
3.	Sredstva za djelovanje zaštite i spašavanja u katastrofama	500.000,00	1 000 000,00	600.000,00	1.200.000,00	3 300 000,00
SVEUKUPNO		1.500.000,00	3.120.000,00	3.000.000,00	4.530.000,00	12 150 000,00

5.2. VATROGASTVO

Red. broj	NAZIV PROJEKTA	2006.	2007.	2008.	2009.	UKUPNO
4.	Uspostava jedinstvenog sustava djelovanja vatrogastva	0	900.000,00	900.000,00	1.850.000,00	3.650.000,00
5.	Sustav rukovođenja i zapovijedanja zaštitom i spašavanjem	300.000,00	900.000,00	900.000,00	1.000.000,00	3.100.000,00
6.	Ustrojavanje polivalentnih interventnih timova zaštite i spašavanja	1.200 000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	4.800.000,00
7.	Preustroj zračnih snaga za gašenje požara i zaštitu i spašavanje	0	0	0	500.000,00	500.000,00
SVEUKUPNO		1.500.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	4.550.000,00	12.050.000,00

5.3. SUSTAV 112

Red. broj	NAZIV PROJEKTA	2006.	2007.	2008.	2009.	UKUPNO
8.	Izgradnja jedinstvenog državnog informacijsko komunikacijskog sustava 112	3.900.000,00	3.900.000,00	3.700.000,00	3.650.000,00	15.150.000
9.	Sustav javnog uzbunjivanja	600.000,00	1.400.000,00	1.400.000,00	1.400.000,00	4.800.000
10.	Izgradnja poslovne informacijsko-komunikacijske mrežne osnove	500.000,00	950.000,00	350.000,00	320.000,00	2.120.000
11.	Radio sustav	0	2.750.000,00	4.470.000,00	1.960.000,00	9.180.000
SVEUKUPNO		5.000.000,00	9.000.000,00	9.920.000,00	7.330.000,00	31.250.000

5.4. OBRAZOVANJE ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Red broj	NAZIV PROJEKTA	2006.	2007.	2008.	2009.	UKUPNO
12.	Opremanje Učilišta vatrogastva i zaštite i spašavanja	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	1.200.000,00
13.	Uređenje smještajnih kapaciteta	2.200.000,00	1.200.000,0	1.200.000,00	1.200.000,00	5.800.000,00
14.	Regionalno središte za vježbanje i ispitivanje tehnike za zaštitu i spašavanje	500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00	2.000.000,00
SVEUKUPNO		3.000.000,00	2.000.000,0	2.000.000,00	2.000.000,00	9.000.000,00

5.5 DRŽAVNA UPRAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE
UKUPNI PROGRAM RAZVOJA I OPREMANJA

PODRUČJE	Programska godina 2006.	Programska godina 2007.	Programska godina 2008.	Programska godina 2009.	UKUPNO
Služba za civilnu zaštitu	1.500.000,00	3.120.000,00	3.000.000,00	4.530.000,00	12 150 000,00
Služba za vatrogastvo	1.500.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	4.550.000,00	12.050.000,00
Služba za sustav 112	5.000.000,00	9.000.000,00	9.920.000,00	7.330.000,00	31.250.000,00
Učilište vatrogastva zaštite i spašavanja	3.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	9.000.000,00
Promidžbene aktivnosti	100 000,00	120.000,00	120.000,00	480.000,00	820.000,00
SVEUKUPNO					65.270.000,00

6. ZAKLJUČNE OCJENE

Razvoj sustava zaštite i spašavanja u narednom razdoblju usmjeren je jednako prema lokalnoj i područnoj samoupravi, te prema razvoju na razini države. Ovim programom potrebe i zahtjevi za participiranje u financiranju razvoja sustava zaštite i spašavanja na lokalnoj razini samo se naznačuju, dok se planirani razvoj na razini države detaljnije razrađuje.

Državna uprava za zaštitu i spašavanje u obvezi je do kraja 2009. godine preuzeti u cijelosti koordinativnu funkciju u sustavu zaštite i spašavanja, te omogućiti svim sudionicima na državnoj razini i razini županija da imaju jednoobrazan i učinkovit sustav potpore u odlučivanju. Sustav će obuhvaćati jednoobrazan način prikupljanja informacija i hitnih poziva, obradu dobivenih informacija i hitnih poziva i odgovarajući odgovor na potrebe građana ili lokalne zajednice, na jednaki način u svim dijelovima Republike Hrvatske. Ovisno o potrebama i razvoju lokalne sredine odnosno planovima ugroze određenog područja, te spremnosti na sudjelovanje u sustavu zaštite i spašavanja pojedine sredine (općine, grada, županije) moguće su manje razlike, ali osnovne funkcije moraju se osigurati na jednaki način svim građanima Republike Hrvatske.

Razvoj sustava zaštite i spašavanja nakon 2009. godine trebao bi se usmjeriti na nadogradnju sustava sukladno suvremenim kretanjima u razvoju zaštite i spašavanja u europskim zemljama, a sve do tog vremena potrebno je uložiti pojačane napore u dostizanju zaostataka nastalih zbog neulaganja u sustav u prethodnom razdoblju, jednako u ljudske potencijale i materijalnu osnovu.

Jedinstveni sustav zaštite i spašavanja biti će rezultat zajedničkog htijenja i napora svih segmenata, a rezultirati će jedinstvenim sustavom upravljanja svim žurnim službama na svim razinama, što bi trebalo osigurati i učinkovitost i racionalnost korištenja raspoloživih resursa na svim razinama u državi.

U civilnoj zaštiti sustav se u potpunosti reorganizira i usmjerava na osiguranje uvjeta za zbrinjavanje većeg broja osoba u katastrofama, te stvaranje relativno malih pričuvnih snaga primjerenih potrebama i mogućnostima zajednice, ali i stvarno sposobnih za izvršavanje zadaća za koje se osnivaju. Koncept se ujedno usmjerava na gotove snage kao temelj sustava, uz uspostavu sustava rukovođenja i koordinacije na svim razinama koji omogućava njihovu učinkovitu uporabu te kvalitetnu objedinjenu bazu podataka preko koje se postiže kvalitetna koordinacija djelovanja sa državne razine.

U vatrogastvu je potrebno reorganizirati profesionalni sustav na način da se u cilju racionalne i učinkovite uporabe kapaciteta omogući jedinstvenost uporabe i učinkovito rukovođenje u slučaju većih nesreća i katastrofa. Uporaba postrojbi na cijelom području Republike Hrvatske, uz jasno definirano osiguravanje financijskih resursa, pretpostavka je sustava koji se znatnim dijelom i do sada financirao iz državnog proračuna. Novi sustav trebao bi osigurati racionalniju uporabu ljudskih, materijalnih i financijskih resursa, te omogućiti bolju materijalno-tehničku opremljenost udruživanjem potencijala lokalne i područne samouprave i države.

U narednom razdoblju potrebno je izgraditi potpuno novi sustav prikupljanja hitnih poziva (sustav 112), koji je ujedno i komunikacijsko-informacijska mreža sustava zaštite

i spašavanja. Ovaj dio zahtijeva i najveća ulaganja, ali zbog činjenice da u posljednjih petnaestak godina u njega nije ulagano, došlo je do potpunog zastarijevanja, koje je postalo usko grlo daljeg razvoja cijelog sustava.

Da bi se svi postavljeni ciljevi razvitka sustava ostvarili u narednom razdoblju potrebno je osigurati i razvoj ljudskih resursa, što podrazumijeva modernizaciju obrazovnog segmenta na svim razinama. Uz to potrebno je uspostaviti sustav stalne promidžbeno-informativne aktivnosti prema građanima, koji treba osigurati podizanje svijesti o opasnostima i potrebi samozaštitnog ponašanja u svim situacijama, čime se smanjuju moguće posljedice i potrebe za razvojem dodatnih snaga zaštite i spašavanja.

Za potreban razvoj sustava zaštite i spašavanja te Državne uprave za zaštitu i spašavanje potrebno je u narednom razdoblju ukupno uložiti oko 65 milijuna kuna. Međutim, kako u sustav nije ulagano od osamostaljenja Republike Hrvatske, te je nastala velika disproporcija između stanja sustava i potreba zajednice, taj se zaostatak mora postupno nadoknaditi. Pri tome je bitno da se radi samo o minimalnim funkcijama sustava zaštite i spašavanja, a svaka dodatna funkcija usmjerena na podizanje neophodnih minimalnih standarda sustava tek bi uslijedila u slijedećem srednjoročnom razdoblju, iza 2009. godine. Zbog toga su u ovom Programu opremanja i tehničko-tehnološkog razvoja razrađeni samo osnovni projekti razvoja sustava zaštite i spašavanja po funkcionalnim cjelinama. Potrebno je napomenuti da ovaj program ne obuhvaća trošak dnevnog funkcioniranja Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

OBRAZLOŽENJE

Temeljem članka 61. stavka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju («Narodne novine», br. 174/04) Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ravnatelja Državne uprave, donosi Program opremanja i tehničko-tehnološkog razvoja Državne uprave za zaštitu i spašavanje za srednjoročno razdoblje do 2009. godine.

Srednjoročnim programom razvoja Državne uprave za zaštitu i spašavanje stvaraju se pretpostavke za razvitak i djelovanje sukladno potrebama cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja. Sustav je kroz prethodno razdoblje razjedinjen, sa segmentima u Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu obrane, bio je zapušten u razvitku, što je dovelo i do zaostajanja u djelovanju. Kroz proteklih godinu dana djelovanja Državne uprave pokrenuta je transformacija cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja, ustrojen je sustav za žurne pozive u svim izvanrednim situacijama, sustav 112, koji daje i konkretne rezultate u koordinaciji aktivnosti tijekom ove i prošle godine. Primjerice, samo doradom standardnih operativnih postupaka u čemu je Državna uprava imala vodeću ulogu poboljšao je sustav hitnog medicinskog prijevoza helikopterima HV, te vrijeme transporta pacijenata skraćeno za više od 20 minuta.

Temeljna pretpostavka za uspostavu suvremenog sustava je normativno određenje bitnih okvira djelovanja, koje se privodi kraju. Nakon Zakona o zaštiti i spašavanju izrađeno je više podzakonskih akata. Pri kraju je dio podzakonskog određenja sustava koji je u nadležnosti Vlade RH te se ovim Srednjoročnim planom, uz već donesene uredbe i još dvije uredbe čije usklađivanje s drugim središnjim tijelima je pri kraju, dovršava ovaj proces. Uz to u tijeku je izrada novog Zakona o vatrogastvu, te Zakona o civilnoj zaštiti, čije donošenje je planirano do kraja ove godine.

U funkcioniranju sustava postignuti su rezultati u transformaciji ustroja na razini države, ali i na razinama lokalne i područne samouprave, te su novoustrojeni sustavi pokazali svoje sposobnosti tijekom obrane od poplava u Slavoniji, gdje je zbog izravne ugroze dviju županija, uz puni angažman lokalnih vlasti koordinaciju djelovanja sustava zaštite i spašavanja provela Državna uprava. U isto vrijeme postignut je napredak i u koordiniranju svih segmenata sustava zaštite i spašavanja u akcijama manjeg opsega, ali izražene kompleksnosti zbog broja uključenih subjekata, te je Državna uprava primjerice koordinirala tri potrage za nestalim osobama u različitim dijelovima zemlje istovremeno.

Za funkcioniranje sustava potrebno je stvoriti i nužne materijalne preduvjete. To se jednako odnosi na sve operativne službe, Službu za vatrogastvo, Službu za sustav 112 i Službu za civilnu zaštitu, kao i na područne urede Državne uprave u županijama. Opremanjem nužnom opremom županijskih centara 112, koje je započelo, stvaraju se tehnički preduvjeti za gašenje gradskih centara 112, što je obveza temeljem odluke Vlade RH do kraja 2007. godine. Do sada je ugašeno 36 gradskih centara, a još ih djeluje 38.

Za dostizanje potrebne razine operativne sposobnosti potrebno je razviti i sustav profesionalnog mobilnog radija (tetra), čije segmente već razvija MUP, a cjeloviti sustav treba razviti na državnoj razini. Državna uprava za zaštitu i spašavanje svakako zbog potreba djelovanja mora biti jedan od korisnika, zajedno sa svim subjektima zaštite i spašavanja.

Za osiguranje potrebnih sredstava za razvoj sustava zaštite i spašavanja potrebno je razmotriti sva sredstva koja se za ovu namjenu troše kroz pojedina tijela državne uprave, te njihovom preraspodjelom osigurati racionalnije trošenje, čime bi se izbjeglo povećanje opterećenja Državnog proračuna za ovu namjenu.

Za predloženi Srednjoročni program razvoja Državne uprave do 2009. godine u vrijednosti od 65.270.000,00 dobivena je suglasnost Ministarstva financija.